

Bologna process and FQEH without foreign languages knowing. Their study is related to instrumental competencies, cognitive and methodological abilities, technological, linguistic and communicative skills acquisition by future specialists on the basis of axiological approach. The latter is associated with the dominance of one of three types of students' value orientations. The connection between students' type of value orientations and their levels of instrumental competencies development has been established. The proposed conceptual model explains the formation of instrumental axiological competencies based on axiological approach.

Key words: *instrumental competencies, value, value orientations, axiological approach.*

Пелех Людмила Романівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна).

E-mail: lpelekh@ukr.net

Pelekh Lyudmyla Romanivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Chair of Foreign Languages of the National University of Water Industry and Environmental Management (Rivne, Ukraine).

E-mail: lpelekh@ukr.net

УДК 37.378.147 (045)

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ІННОВАЦІЙНОСТІ МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О. А. Сєдашова

У статті розглядаються питання переваг розвитку інноваційного мислення студентів сучасних вищих навчальних закладів як невід'ємної складової загального рівня культури особистості, професійної культури та професійної компетентності.

Ключові слова: *інноваційність, мислення, культура, формування, вищий навчальний заклад.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Актуальність проблеми якості підготовки фахівців у сучасних вищих навчальних закладах полягає в тому, що у нових підвищених вимогах до надання освітніх послуг у вищій школі сучасному фахівцеві необхідно володіти

великим спектром знань і навичок, щоб відповідати сучасним вимогам. Професіонал ХХІ століття характеризується компетентністю і професіоналізмом, що визначають його затребуваність і конкурентоспроможність. Сформувати такі якості майбутнього фахівця можливо за умов спрямування сучасної вищої освіти до розвитку культури інноваційності мислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Дослідження І. Зимньої, Е. Зеєр, В. Сластьоніна надають загальну характеристику професійної культури фахівця, а наукові праці А. Міхневича, О. Усольцева та Т. Шамало розкривають сутність інноваційності мислення – його складові та умови формування.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Актуальність окресленої наукової проблеми полягає в наявності стійких суперечностей на різних рівнях, а саме:

- відсутність єдиного і чіткого поняття «професійна культура»;
- визначення сутності поняття «інноваційність мислення»;
- розгляд інтеграції понять «культура» та «інноваційність мислення».

Мета статті полягає у визначенні та аналізі категорій, що становлять поняття «інноваційність мислення» і є основою її структури; співвіднесення понять «культура», «професійна культура» та «інноваційність мислення».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. У різних сферах поняття «конкурентоспроможність» найчастіше пов'язують з найвищою продуктивністю праці і якістю продукту (послуг). Щодо конкурентоспроможності особистості – мається на увазі не лише висока якість кінцевого продукту його діяльності (хоча це дуже важливий показник), а й інтегральний фактор, який характеризує здібності і особистісні якості, що забезпечують високий рівень її конкурентоспроможності [1]. Конкурентоспроможність особистості можна відстежити у взаємодії особистостей, суперництві, боротьбі за кращі вигоди та переваги. Конкурентоспроможну особистість відрізняє наявність чіткості цілей і світоглядних вподобань, висока працьовитість, творчий підхід у справах, сміливість, аргументованість поглядів, потяг до постійної самоосвіти, професійна компетентність, пріоритет саморозвитку й безперервного професійного зростання,

стресостійкість, бажання створювати високоякісні кінцеві продукти діяльності. Особистість, що є конкурентоздатною на ринку праці, характеризується постійним прагненням управляти собою і своєю діяльністю, вдосконаленням рівня своєї компетентності, потягом до самовиховання.

Професійна компетентність випускника включає володіння фундаментальними і прикладними знаннями, системним творчим прогностичним мисленням, умінням здійснювати суб'єктний досвід організаційно-управлінської, виробничо-технологічної, інноваційно-економічної, науково-дослідної роботи; усвідомлення значущості авіаційної галузі, важливості обраної професії, установка на досягнення високих професійних результатів, прагнення до самовдосконалення, сформованість позиції творця; уміння здійснювати самоконтроль, рефлексію результативності професійної діяльності, взаємодію в процесі творчого рішення професійних завдань. Отже, зі стін вищих навчальних закладів мають виходити високоосвічені всебічно розвинені фахівці з певним рівнем культури, зокрема, професійної.

Поняття «професійна культура» отримало широке поширення у радянській науці 80-х рр. XX століття, що було пов'язано з розробкою культурологічного підходу, з позицій якого розглядалися багато процесів і явищ. Поняття «професійна культура» означає, що культура тут розглядається відносно специфічної якості діяльності фахівця і розкриває предметний зміст культури, який визначається специфікою професії, професійної діяльності та професійного співтовариства [2]. Спираючись на дослідження І. Зимньої, Е. Зеєр, В. Сластьоніна, можна надати загальну характеристику професійної культури фахівця, яка формується під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників.

До зовнішніх чинників належать:

- державна політика;
- ідеологія;
- міра засвоєння демократичних цінностей: підтримка ідей рівності і принципи взаємоповаги, що дає можливість взаємодіяти на основі взаєморозуміння і згоди;
- міра розвитку наукового знання у певній галузі і його віддзеркалення в системі освіти;
- специфіка соціально-професійних стосунків.

Серед внутрішніх чинників можна виділити:

- соціокультурний простір професії, що створює певні обмеження або можливості;

– специфіку стосунків з суміжними вузькоспрямованими спеціальностями;

- аспекти інформаційно-комунікативної діяльності фахівців;
- індивідуальний професійний досвід.

На формування професійної культури впливають як особливості самої професії, так і об'єктивні чинники: загальносвітові тенденції в освіті, стан системи освіти і якість освітніх послуг, культура освітньої установи, престижність професії в суспільстві, – і суб'єктивні, до яких можна віднести загальну культуру, мотивацію особистості до здобуття професійної освіти, схильність до соціальної практики за фахом.

Отже, складовими професіоналізму молодого фахівця у сучасних умовах є професійна компетентність та професійна культура.

Переорієнтація цілей освітнього процесу супроводжується зміною його моделі. На зміну предметно-онтологічної моделі навчання всюди приходять гносеологічна модель, в якій основу предмету навчальної дисципліни складає методологія та історія науки, що вивчається, її пізнавальні засоби й технології. Вона формує у студентів здатність до самостійного вироблення цілісної системи рішення професійних проблем та стимулює потребу у продуктивному творчому підході до вирішення проблем зазначеного характеру. У зв'язку з цим зростає необхідність у пошуку новітніх, сучасних засобів навчання студентів, які сприятимуть появі інноваційності мислення. Що ми вкладаємо в поняття «інноваційність мислення»? На думку О. Усольцева та Т. Шамало, інноваційне мислення має такі характеристики: воно є творчим, науково-теоретичним, соціально-позитивним, конструктивним, прагматичним та перетворювальним [4, с. 95]. Отже, «інноваційне мислення – мислення, спрямоване на забезпечення інноваційної діяльності, що здійснюється на когнітивному та інструментальному рівнях, що характеризується як творче, науково-теоретичне, соціально-позитивне, конструктивне, перетворювальне, практичне» [4, с. 98]. А. Міхневич стверджує, що оволодіння сучасним, інноваційним, мисленням – нагальна необхідність наших днів, причому в різних сферах людської діяльності [3]. В основі інноваційного мислення в різних сферах лежать загальні принципи, які неодноразово обговорювалися і аналізувалися і були включені до деяких діагностичних методик рівня творчості: швидкість мислення, його гнучкість, оригінальність, вміння проблемно ставитись до дійсності, міняти формулювання і аргументи, здатність доводити рішення задачі до кінця тощо. Ці та інші властивості мислення, доцільно відібрані та

по-сучасному осмислені, і можуть бути визначені у якості принципів, дотримання яких дозволить говорити про культуру мислення. Культуру мислення, яка визначає сьогодні особливо затребувану його властивість – інноваційність, можна охарактеризувати як усвідомлене слідування певним принципам інтелектуальної роботи, які диктуються особливостями сьогоденного рівня суспільного розвитку. До найважливіших принципів, значущих для розвитку здатності інноваційного мислення і дозволяють говорити про культуру мислення в цілому, можуть бути віднесені такі:

- постійне розширення, поглиблення й оновлення знань;
- свідомий пошук і відбір інформації;
- вміння по-новому бачити старе;
- компенсаторно-прогностичний підхід до вирішення практичних завдань;
- системний аналіз фактів і явищ;
- уміння зосередити думку на вузькій ділянці;
- поєднання понятійно-наукового і образно-художнього бачення життєвих явищ;
- інтелектуальна терпимість;
- гумор, кмітливість тощо.

Чому це є важливим? Тенденції глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій, які охопили сьогодні майже всі галузі, вимагають наявності гнучкого, швидкого, іноді нестандартного мислення фахівців. Інноваційний тип мислення, що базується на розвинених особистісних якостях фахівця у поєднанні з глибокими теоретичними знаннями та практичними вміннями та навичками, забезпечить якісне виконання свої професійних обов'язків та стане рушійною силою загального прогресу. Формування інноваційності мислення, що включає розвиток когнітивно-аналітичних, комунікативних, творчих та організаційно-творчих здібностей, дозволить фахівцю швидко та вірно інтерпретувати та аналізувати професійні ситуації та вчасно приймати вірні рішення. Ця ідея співзвучна з концепцією неперервної професійної освіти фахівців багатьох галузей.

Таким чином, при розвитку інноваційності мислення студентів сучасних вищих навчальних закладів відбувається формування високої особистісної культури фахівця, що сприяє появі і зміцненню професійної компетентності та професійної культури.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інноваційність мислення студентів сучасних вищих навчальних закладів – важлива якість майбутніх професіоналів, яка свідчить про високий рівень їх культури, є складовою професійної компетентності та професійної культури. Мета сучасної вищої освіти має передбачати методи та технології навчання, спрямовані на активний розвиток інноваційності мислення майбутнього фахівця.

Література

1. Андреев В. И. Конкурентология. Учебный курс для творческого саморазвития конкурентоспособности / В. И. Андреев. – Казань: Центр инновационных технологий, 2004. – 468 с.
2. Давыдов В. В. Проблемы развивающего обучения / В. В. Давыдов. – М.: Педагогика, 2001. – 288 с.
3. Михневич А. Е. Культурные основы инновационного мышления / Арнольд Михневич // Социология. – 2008. - №4. – с. 49-60.
4. Усольцев А. П., Шамало Т. Н. Понятие инновационного мышления / Александр Усольцев, Тамара Шамало // Педагогическое образование в России. – 2014. - №1. – с. 94-98.

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ИННОВАЦИОННОСТИ МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ СОВРЕМЕННЫХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

О. А. Седашова

В статье рассматриваются вопросы преимуществ развития инновационного мышления студентов современных высших учебных заведений как неотъемлемой составляющей общего уровня культуры личности, профессиональной культуры и профессиональной компетентности.

Ключевые слова: инновационность, мышление, культура, формирование, высшее учебное заведение.

FORMING OF CULTURE INNOVATIVE THINKING OF STUDENTS OF MODERN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Oksana A. Siedashova

The article deals with the advantages of innovative thinking of students of modern higher educational institutions as an integral part of the general culture of personality, professional culture and professional competence.

Keywords: innovation, thought, culture, forming, university.

Сєдашова Оксана Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (м. Київ).

E-mail: oksanasedashova@gmail.com

Siedashova Oksana A. - Ph.D., assistant professor of Ukrainian language and culture Chair of the National Aviation University (Kyiv, Ukraine).

E-mail: oksanasedashova@gmail.com

УДК 378.22 – 048.55 [27:37: 378]

МАГІСТЕРІУМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ХРИСТІЯНСЬКА ПЕДАГОГІКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

І. Л. Сіданіч

Розглянуто специфіку організації магістерської підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах реформування національної освіти. Визначено особливості введення спеціалізації «Християнська педагогіка у вищій школі» до навчального плану підготовки магістра галузі знань 1801 «Специфічні категорії» за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» кваліфікації «викладач університетів та вищих навчальних закладів» за заочною формою навчання.

Ключові слова: магістратура, спеціалізація, зміст навчання, християнська педагогіка у вищій школі.

Постановка проблеми. Інтегрування української педагогічної освіти в загальноєвропейський та світовий освітній простір вимагає усвідомлення засад і принципів сучасної професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів. Перехід педагогічної школи до ступеневої системи освіти передбачає оновлення змісту базової педагогічної освіти молодших спеціалістів, бакалаврів, а також розробки змісту, форм і методів педагогічної підготовки магістрів як фахівців найвищого кваліфікаційного рівня, які в майбутньому поновлять склад науковців з різних галузей науки та викладацький корпус вищих навчальних закладів, спеціалізованих середніх навчальних закладів із поглибленим вивченням окремих предметів, гімназій, ліцеїв, коледжів. Вивчення науково-педагогічної

літератури та стану практичної діяльності університетів дає нам підстави для висновку, що теорія і методика педагогічної освіти магістрів залишається недостатньо розробленою з точки зору потреб нової педагогічної реальності.

Здобуття релігійної освіти у державних закладах і відповідно, отримання диплома державного звання за спеціалізацією «Християнська педагогіка у вищій школі» наразі є доволі суперечливим та складним процесом, особливо при тому, що на сьогодні в Україні релігійні організації відокремлені від держави. Труднощі стосуються і навчально-методичної бази, і підбору кадрового складу викладачів із науковим ступенем кандидата та доктора наук, і нормативно-правового забезпечення, що стосується насамперед змісту навчання магістрів у контексті дидактичної підготовки випускників цієї спеціалізації.

Підготовка магістрів педагогіки вищої школи в Україні відбувається в умовах перебудови змісту вищої освіти, удосконалення навчальних програм, підготовки нових курсів та спецкурсів, які б відповідали рівню кваліфікації випускника, сприяли формуванню основних професійних компетенцій майбутнього викладача християнської педагогіки у вищій школі. Оскільки зміст вищої освіти – це система знань, умінь та навичок у вигляді компетенцій, що зумовлена цілями та потребами, перспективами розвитку нашого суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва, то вищу освіту потрібно розглядати як результат підготовки магістра за конкретним напрямом. На сучасному етапі виникає необхідність підготовки магістра конкретного напрямку за освітньо-кваліфікаційною характеристикою, беручи до уваги вимоги до випускника та його місце у структурі галузей економіки.

Аналіз останніх праць і публікацій з досліджуваної проблеми свідчить про наявність позитивних зрушень у підготовці викладачів вищих навчальних закладів. Дослідження О.А. Абдуллої, В.І. Бондаря, С.В. Кондратьєвої, В.О. Крутецького, Н.В. Кузьміної, Ю.Н. Кулюткіна, І.Я. Лернера, А.К. Маркіної, Л.М. Мігіної, В.О. Сластьоніна, О.І. Щербакова розкривають особливості педагогічної діяльності та особистості викладача, що впливають на пошук нових перспективних підходів до підготовки майбутнього викладача в системі вищої освіти. В останні роки активно розробляється концепція університетської педагогічної освіти (О.І. Андрущенко, В. П. Безпалько, Л.Г. Коваль, Л.С. Нечепоренко, В.В. Сагарда), досліджується методологія та історія педагогічної освіти в Україні і закордоном (М.Б. Євтух, О.В. Глузман, В.Г. Кремень,